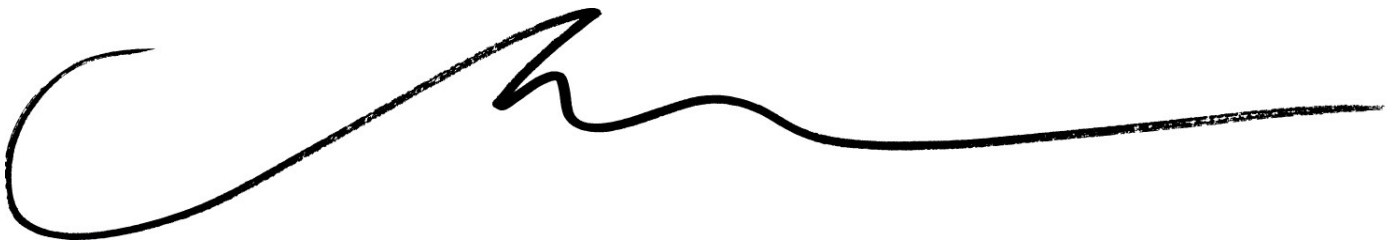

Neuvolatoiminnan,
koulu- ja opiskeluterveydenhuollon
sekä ehkäisevän suun terveydenhuollon
toimintaohjelma

Sisältö

Johdanto	3
Toimintaohjelman tavoitteet.....	4
Organisaation tavoitteet ja toiminta-ajatus	4
Vastuuhenkilöt ja henkilöstöresurssit.....	4
Toiminnan johto.....	4
Organisaatiokaavio.....	5
Neuvolan henkilöstöresurssit sekä lääkäreiden ja terveydenhoitajien välinen yhteistyö	5
Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstöresurssit sekä lääkäreiden ja terveydenhoitajien välinen yhteistyö	7
Ehkäisevän suun terveydenhuollon henkilöstöresurssit	9
Äitiys- ja lastenneuvola	10
Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan tavoitteet	10
Lakisääteiset velvollisuudet ja suositukset.....	10
Erityinen tuki ja moniammatillisen yhteistyön periaatteet	11
Siirtyminen kouluterveydenhuoltoon.....	13
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.....	14
Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltotoiminnan tavoitteet.....	14
Lakisääteiset velvollisuudet ja suositukset.....	14
Erikoistutkimukset kouluterveydenhuollossa	16
Moniammatillisen yhteistyön periaatteet, työnjako ja toimintamallit koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	17
Siirtäminen opiskeluterveydenhuoltoon	18
Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus.....	19
Ehkäisy- ja muu seksuaaliterveysneuvonta	19
Suun terveydenhuolto.....	20
Terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen	22
Arviointi ja seuranta.....	24
Toimintaa ohjaavat lait, asetukset ja ohjeet	25

Johdanto

Valtioneuvoston asetuksen (338/2011) mukaan kunnan kansanterveystyöstä vastaavan viranomaisen on hyväksyttävä yhtenäinen toimintaohjelma neuvolatoiminnalle, koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle sekä lasten ja nuorten ehkäisevälle suun terveydenhuollolle. Toimintaohjelma on laadittava yhteistyössä sosiaali- ja opetustoimen kanssa. Kansanterveystyöstä vastaavan viranomaisen on hyväksyttävä toimintaohjelma.

Toimintaohjelman tarkoituksena on varmistaa, että ehkäisevät palvelut ovat suunnitelmallisia, väestön tarpeet huomioon ottavia ja laadultaan yhtenäisiä riippumatta siitä, millä kunta-alueella niitä tarjotaan. Tavoitteena on terveydenedistämistyön vahvistaminen, erityisen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja syrjäytymisen estäminen. Toimintaohjelmassa kuvataan asetuksen mukaisesti terveystarkastusten sisältöä ja määrää, vastuunjakoa ja yhteistyötä.

Parainen on kaksikielinen, runsaan 15 200 asukkaan saaristokaupunki, jossa on yhteensä 110 asuttua saarta. Väestöennusteen mukaan lapsiperheiden ja nuorten määrä vähenee ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa. Kaksikielisyyden lisäksi haasteita tuo maantieteellisesti laaja alue. Paraisilla on viisi kunta-alueita, kaikki omilla saarillaan. Toiminta on hajallaan useissa eri paikoissa. Pienillä kunta-alueilla henkilöstö vastaa koko väestön ehkäisevästä työstä eikä sillä ole mahdollisuutta erikoistua eri osa-alueisiin. Keskusta-alueiden ulkopuolella sijaitsevien pienten koulujen vuoksi henkilöstöresursseja tarvitaan enemmän. Yhdenvertaisten palvelujen tarjoaminen kaikilla kunta-alueilla on haaste.

Toimintaohjelman on laatinut tarkoitusta varten nimetty työryhmä vt. sosiaali- ja terveysjohtajan Miia Lindströmin johdolla ja yhteistyössä sosiaali- ja opetustoimen kanssa. Ohjelma on laadittu vuosiksi 2020–2023. Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan vuosittain toiminnan järjestämistapaa ja tuloksia. Aluehallintovirasto ja Valvira valvovat asetuksen toimeenpanoa kunnissa.

Toimintaohjelman tavoitteet

Toimintaohjelma kytkeytyy kunnan taloussuunnitelmaan.

Organisaation tavoitteet ja toiminta-ajatus

Tavoitteena on

- tuottaa lakisääteiset palvelut kuntalaisille tehokkaasti
- tarjota perusterveydenhuoltoa ja terveydenhuoltoa kaikille kuntalaisille ja kiireellistä hoitoa kaikille tarvitseville. Perusterveydenhuolto kattaa lasten- ja äitiysneuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä hammashoidon. Tukitoimintoja ovat psykologi-, puheterapia-, laboratorio-, fysioterapia-, apteekki- ja keskusvarastotoiminta.
- tehostaa ja kehittää digitaalisten palvelujen ja välineiden käyttöä.

Visiona on kehittynyt ja tehokas, toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin sopeutuva terveydenhuolto sekä yhteistyön kehittäminen kaikkien kaupungin palvelusektoreiden kanssa terveyden edistämiseksi.

Strategiset toimenpiteet

Kaikessa terveydenhuollossa tehtävässä kehitystyössä on päämääränä tuottaa laadukkaita palveluja kustannustehokkaasti ja samalla parantaa potilaiden palvelujen saatavuutta. Palvelujen saatavuuden paraneminen edesauttaa ongelmien ratkaisua varhaisessa vaiheessa, jolloin erikoissairaanhoidon palveluilta voidaan välttyä.

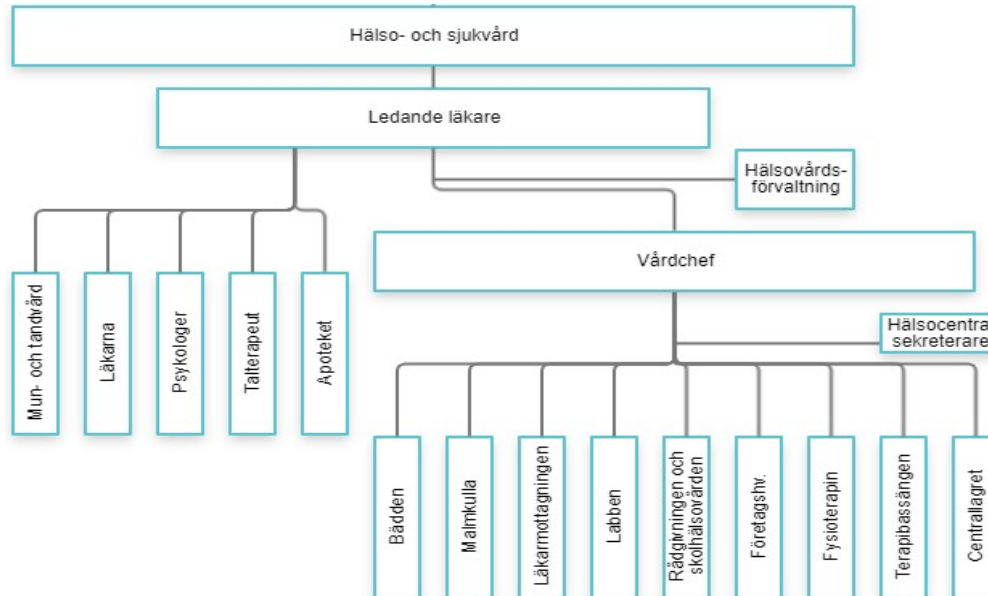
Vastuuhenkilöt ja henkilöstöresurssit

Toiminnan johto

Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja ehkäisevä suun terveydenhuolto kuuluvat sosiaali- ja terveystoimialalle, jota johtaa sosiaali- ja terveystoimintajohtaja. Toiminnasta vastaava viranomainen on johtava lääkäri. Ehkäisevästä suun terveydenhuollosta Paraisilla vastaa johtava hammaslääkäri. Johtava hammaslääkäri toimii johtavan lääkärin alaisuudessa. Neuvolan ja kouluterveydenhuollon vastaava terveydenhoitaja toimii terveydenhoitajien lähiesimiehenä. Vastaava terveydenhoitaja toimii hoitotyön päällikön alaisuudessa, joka puolestaan toimii johtavan lääkärin alaisuudessa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon oppilashuoltoryhmien toimintaa johtavat rehtorit, jotka toimivat suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuspäällikön alaisuudessa. Koulutuksesta ja varhaiskasvatuksesta kokonaisuutena vastaa ruotsinkielinen opetuspäällikkö. Sekä ruotsinkielinen opetuspäällikkö että sosiaali- ja terveystoimintajohtaja kuuluvat kaupungin johtoryhmään.

Organisaatiokaavio

MONA- ryhmä eli monialainen yhteistyöryhmä

Monialaisen yhteistyöryhmän tehtävänä on kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, sitä tarvitaan oppilas- ja opiskeluhuollon suunnittelua, kehittämistä, ohjausta ja arviointia sekä nuorten ohjaus- ja palveluverkoston yleistä suunnittelua ja kehittämistä varten.

Yhteistyöryhmien toimintaa ja tehtäviä säätelevät eri lait, kuten laki ehkäisevästä päihdetyön järjestämisestä, nuorisolaki, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, lastensuojelulaki, terveydenhoitolaki ja sosiaalihuoltolaki.

Monialainen yhteistyöryhmä, jota Paraisilla kutsutaan MONA-ryhmäksi, on lautakuntien nimeämä. Sen jäsenet edustavat monipuolisesti kaupungin eri toimintoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollosta, sivistystoimesta että hallinnosta. Mona-ryhmä kokoontuu 4-6 kertaa vuodessa. (Lähde: MONA-ryhmän puheenjohtaja)

Neuvolan henkilöstöresurssit sekä lääkäreiden ja terveydenhoitajien välinen yhteistyö

“Tämän oppaan terveydenhoitajan/kätilön ja lääkärin henkilöstömitoitusta koskevat suositukset perustuvat laskelmiin, joissa esitetään yksityiskohtaisesti työajan jakautuminen erilaisiin tehtäviin. Laskelmien mukaan terveydenhoitajaa tai kätilöä

kohden suositellaan enintään 76:ta ja lääkäriä kohden enintään 600:aa raskaana olevaa naista."

Äitiysneuvolaopas
THL 29/2013

Valtioneuvoston asetuksen (388/2011) mukaan suositus on enintään 340 lasta lastenneuvolan terveydenhoitajaa kohden, kun vuosilomien ajaksi ei ole sijaisia, ja enintään 400 lasta terveydenhoitajaa kohden, kun vuosilomien ajaksi on sijaisia. Jos terveydenhoitaja työskentelee useammalla sektorilla tai alueella asuu paljon erityistä tukea tarvitsevia perheitä tai maahanmuuttajaperheitä, tulee lapsimäärää terveydenhoitajaa kohden vähentää. Lääkäriresurssien osalta suosituksena on enintään 2 400 lasta kokopäivätoimista lääkäriä kohden, kun vuosilomien ajaksi ei ole sijaista, ja enintään 2 800 lasta lääkäriä kohden, kun vuosilomien ajaksi on sijainen. Lisäksi huomautetaan, että lapsimäärän tulee olla riittävä varmistamaan osaamistason säilyminen.

Paraisten kunta-alueella neuvola toimii Perhetalo Ankkurissa, jonne on koottu suuri osa lapsiperheiden palveluista saman katon alle.

Kaksi terveydenhoitajaa työskentelee kokopäivätoimisesti äitiys- ja ehkäisyneuvolassa. Äitiys- ja ehkäisyneuvolassa on yhtenä päivänä viikossa lääkäri, joka tulee neuvolaan terveyskeskuksesta. Terveydenhoitajien ja lääkäreiden välinen työnjako on vuosien varrella muodostunut tiiviiksi ja hyväksi yhteistyöksi, jota voidaan luonnehtia parityöskentelyksi.

Lastenneuvolassa on neljä terveydenhoitajaa, joista kaksi työskentelee osittain myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ja yksi terveydenhoitaja toimii neuvolan ja kouluterveydenhuollon esimiehenä. Lastenneuvolan terveydenhoitajaresurssi on noin 2,8 viikossa. (Yksi terveydenhoitaja työskentelee lastenneuvolassa kokopäivätoimisesti ja kolme terveydenhoitajaa 60 prosenttia työajastaan.) Lastenneuvolan lääkäriresurssi on 2 päivää viikossa. Lääkäri tulee terveyskeskuksesta.

Suositus	Äitiysneuvola		Lastenneuvola	
	terveydenhoitaja	lääkäri	terveydenhoitaja	lääkäri
	76 raskaana olevaa / terveydenhoitaja	600	340/400 lasta/ terveydenhoitaja	2400/2800
Parainen	2 terveydenhoitajaa 100 % äitiys- ja ehkäisyneuvolassa	1 päivä viikossa	2,8: yksi terveydenhoitaja työskentelee lastenneuvolassa kokopäivätoimisesti ja kolme terveydenhoitajaa 60 prosenttia työajastaan	2 päivää viikossa

Nauvo	Korppoon terveydenhoitaja hoitaa äitiys- ja ehkäisyneuvolan*	Raskaana olevat käyvät lääkärissä Paraisilla	Nauvon terveydenhoitaja hoitaa lastenneuvolan*	Nauvon lääkäri vastaan-ottaa lapset
Korppoo	Korppoon terveydenhoitaja hoitaa äitiys- ja ehkäisyneuvolan*	Raskaana olevat käyvät lääkärissä Paraisilla	Nauvon terveydenhoitaja hoitaa lastenneuvolan*	Korppoon lääkäri vastaan-ottaa lapset
Houtskari	Korppoon terveydenhoitaja hoitaa äitiys- ja ehkäisyneuvolan*	Raskaana olevat käyvät lääkärissä Paraisilla	Nauvon terveydenhoitaja hoitaa lastenneuvolan*	Korppoon lääkäri vastaan-ottaa lapset
Iniö	Iniön terveydenhoitaja hoitaa kaiken avoterveydenhuollon, myös neuvolan	Raskaana olevat käyvät lääkärissä Paraisilla	Iniön terveydenhoitaja hoitaa kaiken avoterveydenhuollon, myös neuvolan	Iniön lääkäri vastaan-ottaa lapset

Nauvossa työskentelee terveydenhoitaja, joka vastaa Nauvon, Korppoon ja Houtskarín lastenneuvolasta. Korppoossa työskentelee terveydenhoitaja, joka vastaa Nauvon, Korppoon ja Houtskarín äitiys- ja ehkäisyneuvolasta. Iniön terveysasemalla työskentelee terveydenhoitaja, joka vastaa kaikesta avoterveydenhuollosta, myös äitiys- ja lastenneuvolasta sekä kouluterveydenhuollosta. Saariston lääkäriresurssit ovat pienet, joten kaikki äitiysneuvolan lääkärikäynnit hoidetaan Paraisilla.

Neuvolan terveydenhoitaja- ja lääkärimitoitus on riittävä suositusten mukaisesti. Haasteita aiheuttaa se, että neuvolatoiminta on hajallaan useissa paikoissa ympäri kuntaa ja että saaristossa etäisyydet ovat pitkät ja raskaana olevia ja lapsia on melko vähän. Ilahduttavaa on, että Parainen pystyy tarjoamaan palvelunsa sekä suomeksi että ruotsiksi. Lisäksi käytössä on Túlka-palvelun kautta toimiva tulkkijärjestelmä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstöresurssit sekä lääkäreiden ja terveydenhoitajien välinen yhteistyö

Suosituksen mukaan yhdellä kouluterveydenhuollon terveydenhoitajalla tulee olla vastuullaan enintään 600 oppilasta ja kokopäivätoimisella koululääkärillä enintään 2 100 oppilasta. Oppilasmäärän tulee olla alhaisempi, jos terveydenhoitaja ja lääkäri vastaavat useammasta eri koulusta tai suuresta määrästä erityistä tukea tarvitsevia oppilaita.

Opiskeluterveydenhuollossa opiskelijoiden määrän kokopäivätoimista terveydenhoitajaa kohden tulee olla enintään 600–800 toisen asteen

oppilaitoksissa ja 800–1000 ammattikorkeakouluissa. Lääkärillä tulee olla vastuullaan enintään 2 500–3 000 opiskelijaa. Laskennalliseen oppilaiden määrään terveydenhoitajaa tai lääkäriä kohden vaikuttavat oppilaitosten määrä, opiskelualat, yhteistyömuodot ja sijaisjärjestelyt.

Paraissa koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on hajallaan useassa pienessä koulussa keskustan ulkopuolisilla alueilla ja saaristossa, mikä merkitsee terveydenhoitajille haastetta, koska työnkenttä on hajanainen ja yhteistyötahoja on paljon. Tästä syystä terveydenhoitaja ei ole paikalla koulussa kaikkina päivinä.

Paraisten kunta-alueella koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa työskentelee tällä hetkellä 6 terveydenhoitajaa. Näistä 3,3 terveydenhoitajan työpanos kohdistuu kouluterveydenhuoltoon ja 0,3 terveydenhoitajan työpanos lukiolaisten opiskeluterveydenhuoltoon, kun taas ammattioppilaitosten opiskeluterveydenhuolto työllistää 0,6 terveydenhoitajaa. Jotta kouluterveydenhoitajien tarpeeseen voidaan vastata paremmin, neuvolasta on vuonna 2019 siirretty pieni henkilöstöresurssi kouluterveydenhuoltoon. Saaristossa paikallinen terveydenhoitaja hoitaa kouluterveydenhuollon yhdessä lääkärin kanssa. Korppoon terveydenhoitaja vastaa Utön kouluterveydenhuollosta.

Kouluterveydenhuolto

Suositus	Koulun oppilasmäärä	terveydenhoitaja	lääkäri
		600 oppilasta/ terveydenhoitaja	2100 oppilasta/ lääkäri
Iniö skola	12	45 minuuttia/lapsi/vuosi	Tarpeen mukaan
Kirjala skola	52	½ päivää / joka toinen viikko	3–4 kertaa ½ päivää / lukuvuosi
Koivuhaan koulu	320	2 ½ päivää / viikko	18–20 päivää / vuosi
Kyrkbackens skola	100	1 ½ päivää / viikko	3–4 kertaa / lukuvuosi
Malms skola	350	4 päivää / viikko	½ päivää / viikko syys-helmikuussa
Nilsbyn koulu	96	½ päivää / viikko	5–7 kertaa ½ päivää / lukuvuosi
Paraistenseudun koulu	200	3 päivää / viikko	15 päivää / vuosi
Sarlinska skolan	267	3 ½ päivää / viikko	4 tuntia / viikko
Skräbböle skola	94	½ päivää tai 1 päivä / viikko paikan päällä koulussa	5–8 kertaa ½ päivää / vuosi

Skärgårdshavets skola	47	5 ½ tuntia / viikko	2–3 kertaa ½ päivää / lukukausi
Sunnanbergs skola	36	½ päivää / joka toinen viikko	2–3 kertaa ½ päivää / vuosi
Träsk skola	23	2 tuntia / joka toinen viikko	Tarpeen mukaan
Ulkosaariston koulu	15	2 tuntia / viikko	½ päivää / lukukausi
Utön koulu	9	12 tuntia / lukuvuosi	6 tuntia / lukuvuosi

Opiskeluterveydenhuolto

Suositus	terveydenhoitaja	lääkäri
	600–800 toisen asteen opiskelijaa / terveydenhoitaja 800–1000 ammattikouluopiskelijaa / terveydenhoitaja	2500–3000 opiskelijaa / lääkäri
Axxell	2 päivää / viikko	4–5 kertaa 3 tuntia / lukukausi
Livia	½ päivää / viikko syyslukukaudella 1 tunti / viikko kevätlukukaudella	1–3 kertaa ½ päivää / lukuvuosi
Paraistenseudun lukio	½ päivää / viikko	½ päivää / kuukausi
Pargas svenska gymnasium	1 ½ päivää / viikko	1 päivä / kuukausi

Ehkäisevän suun terveydenhuollon henkilöstöresurssit

Suun terveydenhuollon henkilöstömitoituksen on oltava asetuksen mukaan riittävä suun terveystarkastusten ja yksilöllisten, tarpeen mukaisten suun tutkimusten ja hoitopalvelujen toteuttamiseksi. Paraisilla suun terveydenhuollossa työskentelee yhdeksän hammaslääkärinä, joista yksi on johtava hammaslääkäri. Hänen työpanoksestaan puolet on kliinistä työtä ja puolet hallinnollisia tehtäviä. Hoitohenkilöstöön kuuluu neljä suuhygienistiä, kahdeksan hammashoitajaa, kaksi kanslistia ja välinehuoltaja. Yksi suuhygienisti työskentelee vastaavana suuhygienistinä ja hoitaa siten esimiestehtäviä ja hallinnollisia töitä yhdessä johtavan hammaslääkärin kanssa. Nykyinen henkilöstömäärä ei selviä kunnolla ehkäisevän suun terveydenhuollon tehtävistä, vaikka kaikki palvelussuhteet on täytetty. Toivomme tulevaisuudessa voivamme kehittää ehkäisevää suun terveydenhuoltoa henkilöstöllä, joka voi työskennellä kentällä ja tehdä ehkäisevää työtä päiväkodeissa ja kouluissa.

Äitiys- ja lastenneuvola

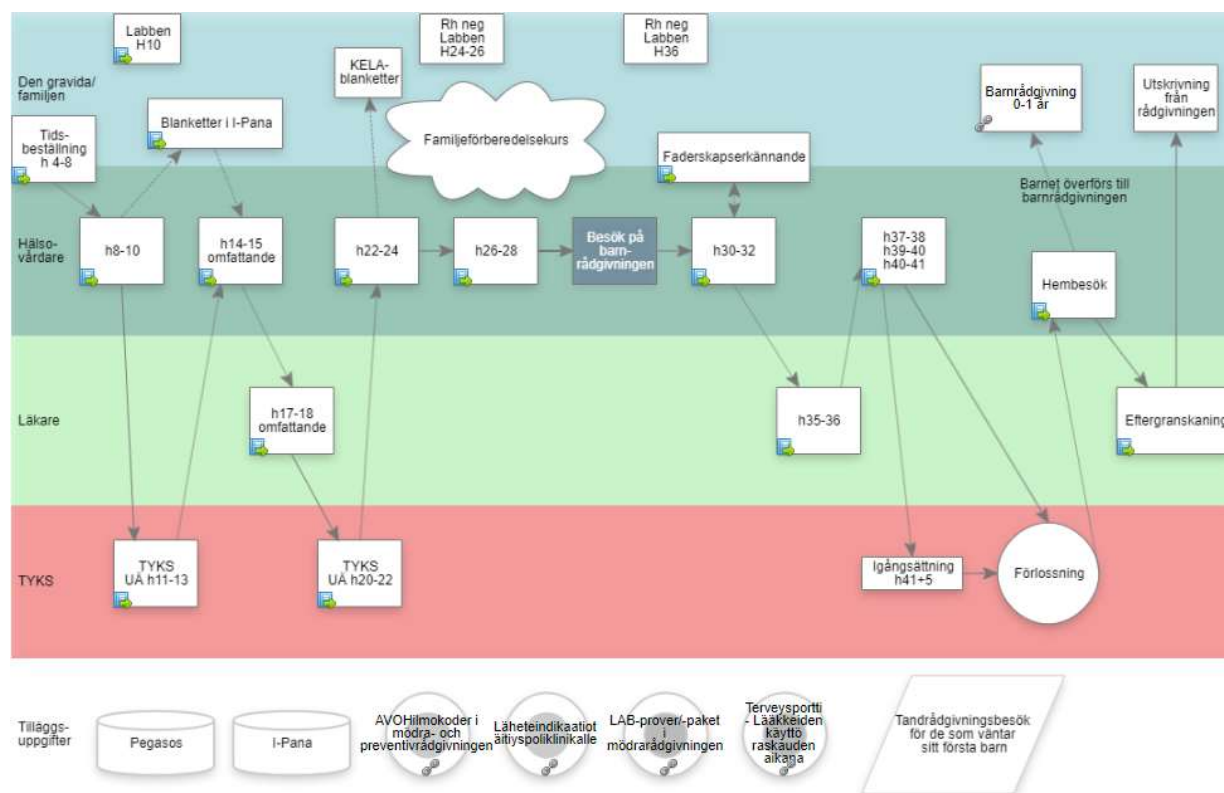
Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan tavoitteet

Äitiys- ja lastenneuvolan perustehtävä on odottavan äidin, sikiön ja lapsen terveen kehityksen turvaaminen, perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen sekä vanhemmuuden vahvistaminen. Neuvolassa tehtävä työ on moniammatillista.

Lakisäateiset velvollisuudet ja suositukset

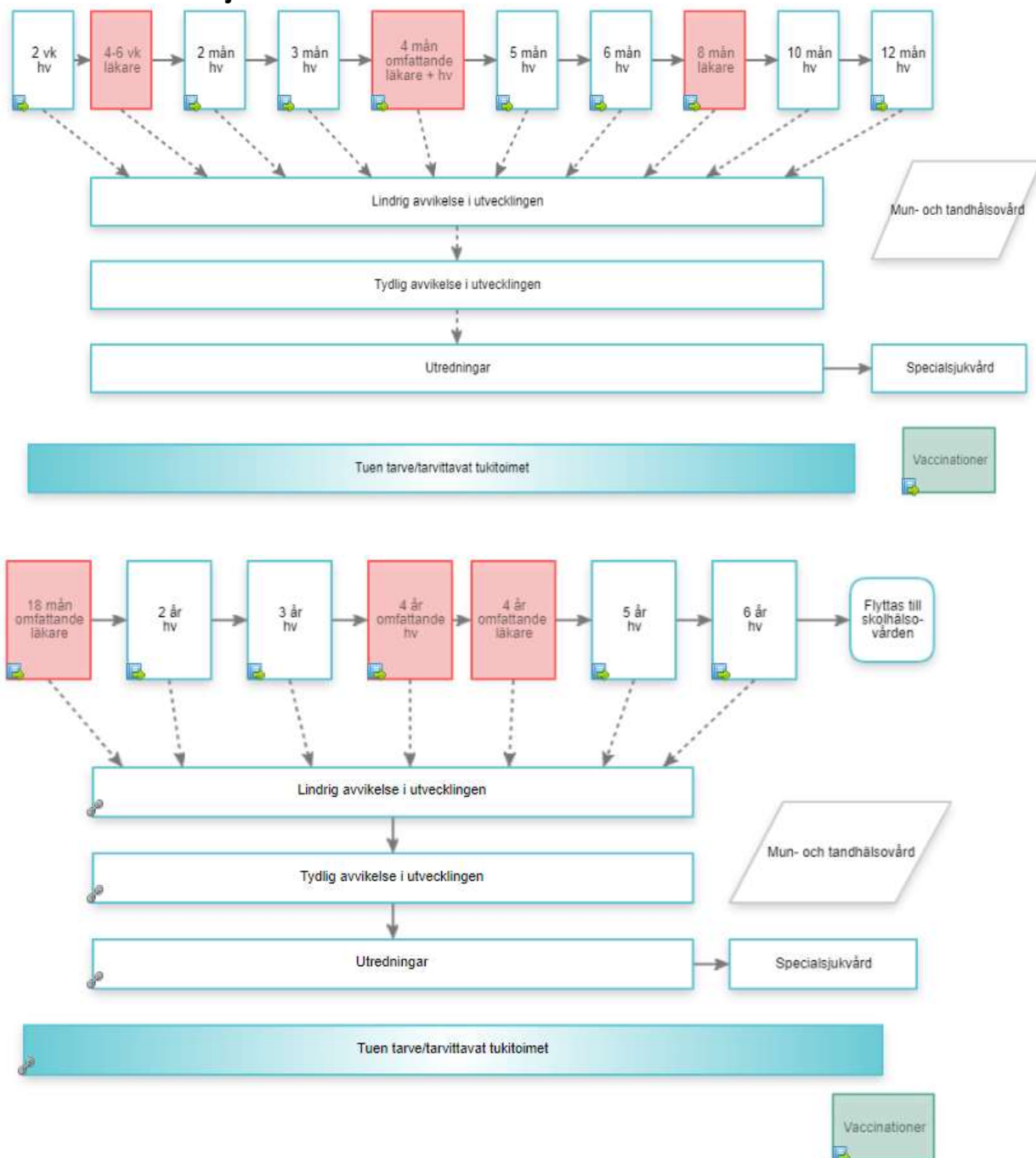
Paraisten kaupunki on laatinut äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan toimintaohjelmansa valtionneuvoston asetuksen (338/2011) mukaisesti. Ohjelmaan kuuluvat sekä terveystarkastukset että laajat terveystarkastukset. Neuvolassa on kehitetty matalan kynnyksen malli, jonka ansiosta perheiden on helppo ottaa yhteyttä neuvolaan. Terveystarkastajilla on puhelinajat, joiden kautta saa yhteyden omaan terveystarkastajaansa. Perheet voivat saada neuvontaa myös puhelimitse. Sähköisiin palveluihin sisältyy sekä ajanvaraus, yhteydet terveystarkastajaan ja lääkäriin että mahdollisuus täyttää kyselyjä.

Äitiysneuvolan ohjelma

Lastenneuvolan ohjelma

Erityinen tuki ja moniammatillisen yhteistyön periaatteet

Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä siten, että alle kouluikäisen lapsen, oppilaan, opiskelijan ja perheen erityisen tuen tarve tunnustetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarpeenmukainen tuki järjestetään

viiveettä. Erityisen tuen tarve on selvitettävä, jos perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa tervettä kasvua ja kehitystä. Erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttamiseksi on tarvittaessa järjestettävä lisäkäyntejä ja kotikäyntejä. Lisäksi on laadittava hyvinvointi- ja terveyssuunnitelma yhteistyössä tukea tarvitsevan ja ikävaiheen mukaisesti hänen perheensä kanssa. Suunnitelman toteutumista on seurattava ja arvioitava. Erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja tuen järjestämiseksi on tarvittaessa myös tehtävä yhteistyötä kunnan eri toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, kotipalvelun, lastensuojelun, oppilas- ja opiskelijahuollon sekä erikoissairaanhoidon ja muiden tahojen kesken.
(Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 1.5.2011/338)

Neuvolassa järjestetään tarvittaessa lisäkäyntejä terveydenhoitajan ja lääkärin luo. Myös kotikäynnit ovat mahdollisia, jos niille on tarvetta. Äitiys- ja lastenneuvolan henkilöstö tekee läheistä yhteistyötä.

Psykologit

Äitiys- ja lastenneuvolan henkilöstö tekee yhteistyötä terveystieteiden psykologien kanssa alle kouluikäisten lasten osalta sekä perheneuvolan psykologin kanssa. Psykologeille ei tarvita lähetettä, vaan perhe voi ottaa suoraan yhteyttä psykologeihin.

Fysioterapia

Paraisten kaupungin fysioterapia toimii terveystieteiden keskuksessa. Fysioterapiaan tarvitaan lähete, jonka saa lastenneuvolan terveydenhoitajalta tai lääkäriltä.

Puheterapia

Paraisten kaupungin puheterapeutit toimivat Perhetalo Ankkurissa. Puheterapiaa annetaan molemmilla kotimaisilla kielillä. Puheterapeuteille ei tarvita lähetettä.

Toimintaterapia

Kaikki toimintaterapiapalvelut ostetaan. Toimintaterapiaan tarvitaan lähete neuvolalääkäriltä selvitystä varten, ja jos terapiaa tarvitaan, maksusitoumusta käsittelee kuntoutusryhmä.

Perhevalmennus

Perhevalmennusryhmät ovat moniammatillista yhteistyötä, jossa tulevat vanhemmat kutsutaan ryhmään lasketun ajan ja äidinkielen mukaan. Ryhmä tapaa kuusi kertaa, neljä kertaa raskauden aikana ja kaksi kertaa vauvan synnyttyä. Ohjelma perustuu ICDP:n periaatteisiin ryhmän ohjaamisesta. Ryhmien ohjaajat ovat äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajia, psykologeja ja varhaiskasvatuksen edustajia. Viimeisellä tapaamiskerralla vanhempia

pyritään saamaan mukaan Paraisten suhteellisen aktiiviseen perhekahvilatoimintaan.

Erikoissairaanhoido

Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa muodostuu lähinnä äitiyspoliklinikan ja naistentautien poliklinikan, synnytys- ja lapsivuodeosastojen, lasten ja nuorten poliklinikoiden, vavu-tiimin ja lastenpsykiatrian osaston kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Varhaiskasvatus

Paraisten kaupungissa toimii varhaiserityiskasvatuksen tiimi. Tähän tiimiin kuuluu tällä hetkellä sekä kiertäviä että varhaiskasvatuksen yksiköissä toimivia varhaiskasvatuksen erityisopettajia.

Erityisopettaja seuraa ja havainnoi lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien ja henkilöstön kanssa. Erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen arviointiin. Tarvittaessa esimies/henkilöstö/huoltajat ovat yhteydessä varhaiserityisopettajaan.

Lapselle tarjottavat tukipalvelut kuten esimerkiksi psykologipalvelut, terapia ja/tai muu lääkinällinen kuntoutus on yhdistettävä kokonaisuudeksi. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutetaan oppimisen tuen kolmiportaista mallia. On tärkeää, että lasta ympäröivä verkosto tekee yhteistyötä. (Lähde: varhaiskasvatus)

Perheysikkö ja sosiaalipalvelut

Terveystarkastaja ja lääkäri ovat tarvittaessa yhteydessä perheysikköön lapsiperheen asioissa. Terveystarkastajat tekevät yhteistyötä perheysikön työntekijöiden kanssa esim. konsultaatiot ja verkostoyhteistyö. Terveystarkastuksesta tehdään tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto perheen tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset tehdään aikuispuolelle.

Perhetyö neuvolassa on lyhytaikaista, matalakynnyksen palvelua raskaana oleville sekä alle kouluikäisten lasten perheille. Perhetyö tukee ja ohjaa perhettä haastavissa tilanteissa. Palveluun ohjaututaan terveystarkastajan kautta.

Siirtyminen kouluterveydenhuoltoon

Kun lapsi on 6-vuotias ja tulee viimeiseen terveystarkastukseensa neuvolaan, lapsen huoltajalle kerrotaan, että seuraava terveystarkastus tapahtuu kouluterveydenhuollossa ennen koulun alkamista.

Lapsen terveystarkastus siirtyy lastenneuvolasta kouluterveydenhuoltoon keväällä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltotoiminnan tavoitteet

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on

- oppilaiden terveyden edistäminen yhteistyössä vanhempien, opettajien ja oppilashuoltoryhmän kanssa oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen sekä psyykkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ja perheiden tunnistaminen ja tuen järjestäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja tukea opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä ehkäistä tekijöitä, jotka saattavat heikentää opiskelijan opiskelukykyä ja elämänhallintaa.

Lakisääteliset velvollisuudet ja suositukset

Kunnan on järjestettävä oppilaalle terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla; ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tarkastuksen on oltava laaja.

Oppilaan laajaan terveystarkastukseen sisältyy lapsen vanhempien haastattelu ja koko perheen hyvinvoinnin selvittäminen niiltä osin kuin se on tarpeellista lapsen terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

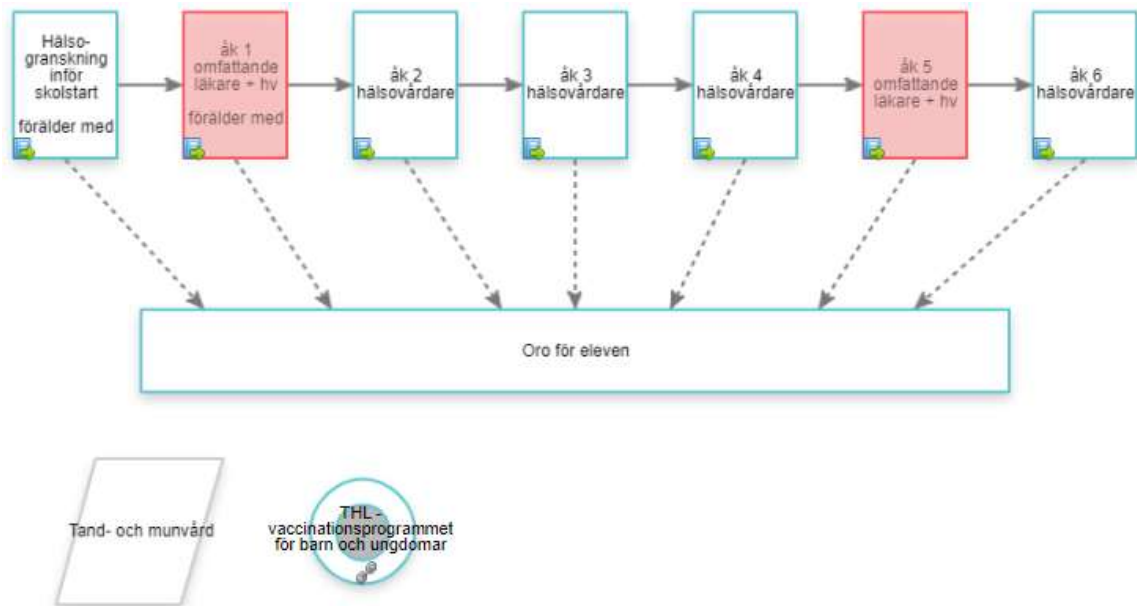
Huoltajan kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastukseen sisällytetään opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

(Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 1.5.2011/338)

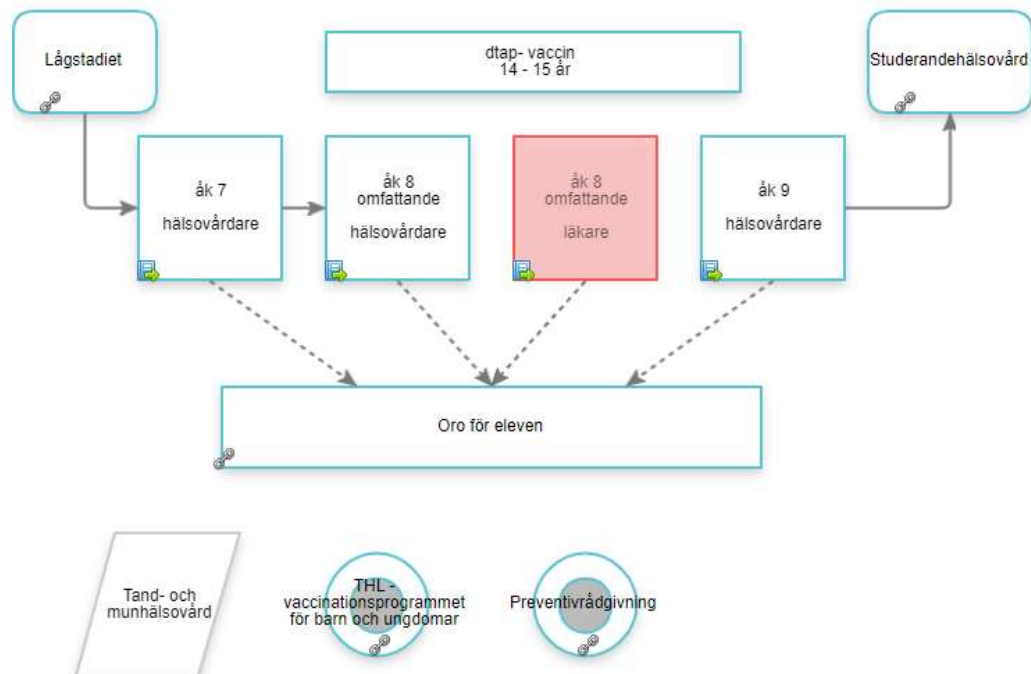
Paraisten kaupungissa on laadittu alla olevat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ohjelmat. Tarkempi kuvaus käynneistä on IMS-ohjelmassa.

Alakoulun ohjelma

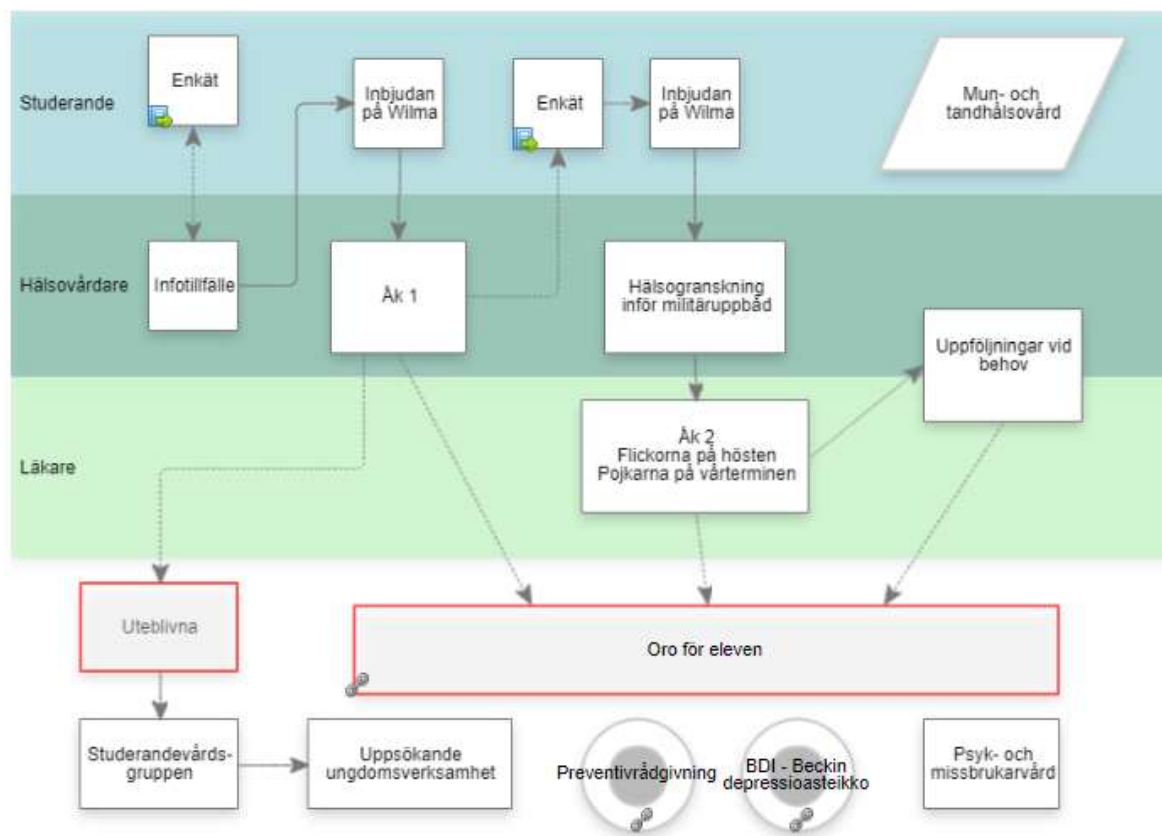

Yläkoulun ohjelma

Opiskeluterveydenhuollon ohjelma

Tarkempi kuvaus ohjelmien sisällöstä on Paraisten kaupungin käyttämässä IMS-ohjelmassa.

Erikoistutkimukset kouluterveydenhuollossa

Paraisten kaupungin kouluterveydenhuollossa käytetään seuraavia erikoistutkimuksia:

1. Kouluterveydenhoitaja voi kirjoittaa lähetteen paikalliselle yksityiselle silmälääkärille kaupungin kustantamaa käyntiä varten.
2. Psykologin tutkimuksissa käytetään kaupungin omia koulupsykologeja tai Folkhälsanin murrosikäpoliikklinikkaa.

Oppilaiden ja opiskelijoiden sairaanhoito

Jos oppilas tai opiskelija sairastuu opiskeluaikana, hän voi käydä terveysasemalla koululääkärin luona ns. oppilasaikana. Akuutisti sairastuessaan opiskelija voi käydä päivystysvastaanotolla. Paikkakunnalla opiskelevilla ja

asuvilla vieraspaikkakuntalaisilla on samat oikeudet terveydenhuoltoon kuin paikkakuntalaisilla.

Opiskelijat saavat apua ehkäisymenetelmiin liittyvissä asioissa koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta tai äitiysneuvolan yhteydessä toimivasta ehkäisyneuvolasta.

Moniammatillisen yhteistyön periaatteet, työnjako ja toimintamallit koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

Oppilashuolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain voimaantulo edellyttää uudenlaista näkökulmaa ja toimintatapoja siitä, miten edistetään ja ylläpidetään lasten ja nuorten hyvää oppimista, hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä kuinka lisätään em. toimintaedellytyksiä kouluyhteisössä. Oppilashuollon keskeisenä tavoitteena on ennaltaehkäisevä ja kouluyhteisöä tukeva **yhteisöllinen toiminta sekä turvallisuuden edistäminen**. Monialaista oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä osallisuuden tukeminen ja siihen kannustaminen. Oppilas- ja opiskelijahuollon toisena tärkeänä tavoitteena on edistää **välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria**. Toteutustapoina ovat monialainen suunnitelmallinen yhteistyö sivistystoimialan ja sosiaali- ja terveystoimialan, oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen välillä. Huoltajien rooliin, yhteistyön muotoon ja toimijoiden tehtäviin oppilashuollossa vaikuttavat oppilaan ikä ja edellytykset. Vaikka ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla, niin oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisön jäsenten tehtävä.

Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden palvelujen ja asiantuntijoiden avun tarjoaminen määräajassa liittyvät yhtä lailla yhteisölliseen kuin yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Oppilashuoltotyötä kehitetään moniammatillisena yhteistyönä, jossa ensisijaisena toimintamuotona on **yhteisöllinen oppilashuolto**, tärkeänä myös oppilaan oikeuksiin kuuluva yksilökohtainen oppilashuolto. (Lähde: sivistysosasto)

Koulunuorisotyöntekijä

Koulunuorisotyöntekijä on oppilaiden ja opiskelijoiden käytettävissä koulun arjessa. Koulunuorisotyöntekijä pyrkii edistämään oppilaiden hyvinvointia ja vähentämään poissaoloja koulusta.

Perheysikkö

Terveystenhoitaja ja lääkäri ovat tarvittaessa yhteydessä perheysikköön lapsiperheen asioissa. Terveystenhoitajat tekevät yhteistyötä perheysikkön työntekijöiden kanssa esim. konsultaatiot ja verkostoyhteistyö. Terveystenhoidosta tehdään tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto perheen tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus. Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset tehdään aikuispuolelle.

Koulukuraattori

Oppilaat, opiskelijat tai vanhemmat voivat ottaa suoraan yhteyttä koulukuraattoreihin tai vaihtoehtoisesti opettaja, kouluterveyshoitaja tai koulupsykologi voi ohjata oppilaan tai opiskelijan koulukuraattorille. Kaikilla kouluilla on nimetty kuraattori, johon voi ottaa yhteyttä.

Psykologi

Terveystenhoidossa toimii psykologeja, joista kaksi työskentelee kouluterveyshoidossa. Oppilaat tai vanhemmat voivat ottaa suoraan yhteyttä psykologeihin tai vaihtoehtoisesti opettaja, kouluterveyshoitaja tai koulukuraattori voi ohjata oppilaan koulupsykologille. Kaikilla kouluilla on nimetty psykologi, johon voi ottaa yhteyttä. Koulupsykologi ohjaa myös opettajia.

Opiskelijat saavat psykologipalvelunsa Paraisten terveyskeskuksesta. Opiskelijat voivat varata ajan itse ilman lähetettä.

Puheterapeutti

Paraisten kaupungin puheterapeutit toimivat Perhetalo Ankkurissa. Puheterapiaa annetaan molemmilla kotimaisilla kielillä. Puheterapeuteille ei tarvita lähetettä.

Toimintaterapia

Paraisten kaupunki ostaa toimintaterapiapalvelut yksityisiltä toimijoilta. Toimintaterapiaan päästäkseen oppilas tarvitsee koululääkäriltä lähetteen ja kuntoutusryhmältä maksusitoumuksen.

Siirtäminen opiskeluterveyshuoltoon

Paraisten opiskelijoiden siirtäminen tapahtuu yläkoulun terveyshoitajan ja opiskeluterveyshuollon terveyshoitajan välisen keskustelun kautta. Joissakin tapauksissa terveyshoitaja on sama henkilö ja opiskelijalla ja terveyshoitajalla on jo kontakti.

Toiselta paikkakunnalta kotoisin olevien opiskelijoiden tiedot ovat Kanta-järjestelmässä. Jos nämä tiedot eivät ole riittäviä tai terveyshoitajan tarvitsee selvittää jotain tarkemmin, hän tilaa opiskelijan terveystietomuksen tämän kotikunnasta. Axxellin oppilaitosten opiskeluterveyshuollossa

työskentelevillä terveydenhoitajilla on kontaktiverkosto kaikkialla ruotsin- ja kaksikielisillä alueilla.

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain.

(Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 1.5.2011/338)

Terveystarkastus tehdään joka kolmas vuosi. Rehtori kutsuu tarkastukseen kouluterveydenhoitajan, vahtimestarin, työterveyshoitajan, koulun turvallisuusvastaavan sekä työsuojelun edustajan. Tarvittaessa tarkastukseen voidaan kutsua muita asiantuntijoita. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain.

Terveystarkastuksessa arvioidaan seuraavat osa-alueet: omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, WC-tilat, toiminnan hygieenisuus, puhtaanapito, tekstiili- ja vaatehuolto, varasto- ja säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet sekä talousvesi ja käyttövesi.

Viihtyvyyttä, sosiaalisia suhteita, kiusaamista, kouluympäristöä, turvallisuutta ja osallisuutta tutkitaan erilaisilla viihtyvyysskyselyillä vähintään kerran lukuvuodessa. Oppilaat ja heidän vanhempansa saavat yhteenvedon tutkimuksesta tiedoksi.

Koulu- ja opiskeluympäristön turvallisuudesta säädetään terveydenhuoltolain ja -asetuksen lisäksi myös terveydensuojelulaissa, perusopetuslaissa, lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa sekä pelastuslaissa ja -asetuksessa.

Ehkäisy- ja muu seksuaaliterveysneuvonta

Alle kouluikäisen lapsen, oppilaan ja opiskelijan seksuaalista kypsymistä ja kehitystä tukeva neuvonta on sisällytettävä terveysneuvontaan ja terveystarkastuksiin lapsen ja nuoren kehitysvaihetta vastaavasti. Neuvonta raskauden ehkäisystä ja muu seksuaaliterveysneuvonta kuuluvat neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin. Neuvontaa voi järjestää myös muiden palvelujen osana.

(Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 1.5.2011/338)

Paraisilla järjestetään ehkäisyneuvontapalveluja äitiysneuvolan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteydessä. Koulu- tai opiskeluterveydenhuollon piirissä olevat nuoret voivat hoitaa ehkäisyasiansa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, kun kyse on terveydenhoitajan antamista palveluista. Lääkäripalveluja saa ehkäisyneuvolasta. Ehkäisyneuvolassa palvelee kaikkia ehkäisyvälineitä tarvitsevia asiakkaita.

Suun terveydenhuolto

Lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollon tarkoituksena on koko elämän kestävä suun ja hampaiden terveyden edistäminen ja ylläpitäminen. Tähän vaadittavia toimenpiteitä ovat reikiintymistä aiheuttavien bakteereiden tarttumisen ehkäisy, riittävän päivittäisen suuhygienian ylläpitäminen, terveellisten ruokailutottumusten omaksuminen ja fluorin ja xyliitolin säännöllinen käyttö. Ehkäisevä työ aloitetaan jo ennen lapsen syntymistä varmistamalla, että huoltajat saavat perustiedot siitä, miten suu- ja hammassairaudet syntyvät ja miten niitä voidaan ehkäistä. Lapsen arkiympäristön tulee olla terveyttä edistävä ja ylläpitävä eikä tätä ole mahdollista saavuttaa, elleivät perheet omalta osaltaan osallistu hyvän suu- ja hammashygienian ylläpitämiseen kotona.

Kun perhe on yhteydessä suun terveydenhuoltoon, esiin otetaan suun terveydenhuoltoon ja purennan kehittymiseen liittyviä asioita, jotka tulevat ajankohtaisiksi lapsen kasvaessa.

Asetuksella säädetään lasten ja nuorten määräaikaista suun terveystarkastuksista, ehkäisevän suun terveydenhuollon palveluista ja suun ja hampaiden yksilöllisen tarpeen mukaisesta hoidosta. Tällä tavoin on haluttu turvata mahdollisimman monen lapsen suun ja hampaiden hyvä terveys mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kunnan on järjestettävä ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle vähintään yksi suun terveydentilan ja hoidon tarpeen arvio. Alle kouluikäiselle lapselle kunnan on järjestettävä suun terveystarkastus, kun tämä on 1- tai 2-vuotias, 3- tai 4-vuotias ja 5- tai 6-vuotias. Oppilaille kunnan on järjestettävä suun terveystarkastus ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla. Opiskelijoille kunnan on vähintään kerran opiskeluaikana järjestettävä suun terveystarkastus, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve.

Suun terveystarkastuksen yhteydessä vahvistetaan aina seuraavan tarkastuksen ajankohta ja tarkastuksen tekijä (hammaslääkäri/suuhygienisti). Yksilöllisen tarpeen perusteella on siis mahdollista, että suun terveystarkastuksia

tehdään enemmän kuin asetuksessa on säädetty. Lapsi tai nuori on tarvittaessa ohjattava erikoishammaslääkärille suun erikoistutkimusta varten.

Ellei lapsi tai nuori saavu tarkastukseen tai hoitoon varattuna aikana, hänen kotiinsa lähetetään lapselle tai nuorelle osoitettu kirje, jossa todetaan, että lapsi tai nuori ei ole saapunut vastaanotolle, ja kehoitetaan häntä varaamaan itse uusi aika. Uuden ajan varaamista on pyrittävä seuraamaan ja tällä tavoin varmistamaan, että kaikki lapset ja nuoret tulevat määräaikaisiin suun terveystarkastuksiin ja saavat tarvitsemansa suun ja hampaiden hoidon.

Lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n mukaan terveydenhuollon palveluksessa olevat ovat velvollisia salassapitosäynnösten estämättä ilmoittamaan, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Tilanteen havainnut hammaslääkäri tai suuhygienisti ottaa yhteyttä johtavaan hammaslääkəriin, joka puolestaan ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään. Lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti kirjallisesti, lomake on saatavilla kaupungin verkkosivuilla.

Lasten ja nuorten määräaikaiset suun terveystarkastukset ja ehkäisevän suun terveydenhuollon käynnit

1. Ensimmäistä lastaan odottavat vanhemmat

Lastenneuvolan kehoituksesta vanhemmat ottavat yhteyttä hammashoitoon. Suuhygienistille varataan 45–60 minuutin aika.

Vanhemmat ohjataan tarvittaessa hammaslääkärille tai suuhygienistille hoitoa varten.

2. 1-, 3- ja 5-vuotiaat lapset

Ensimmäinen käynti varataan suuhygienistille (30 minuutin aika).

- Lapsi ohjataan tarvittaessa hammaslääkärille.

- Yksilöllisen tarpeen mukaan lapselle voidaan varata useampia aikoja.

3. 7- ja 12-vuotiaat

- Ensimmäinen käynti varataan hammaslääkärille (30 minuutin aika).

- Lapsi ohjataan tarvittaessa suuhygienistille. Seuraavan tarkastuksen ajankohta ja tarkastuksen tekijä vahvistetaan yksilöllisen tarpeen perusteella. Jos seuraavan tarkastuksen tekee suuhygienisti, hammaslääkärin on vahvistettava myös sitä seuraavan hammaslääkärin tekemän tarkastuksen ajankohta.

4. 14-vuotiaat

Ensimmäinen käynti varataan suuhygienistille (60 minuutin aika).

Kaikki 14-vuotiaat tekevät suuhygienistin luo ehkäisevän suun terveydenhuollon käynnin, jossa painotetaan kotona tapahtuvaa suuhygienian ylläpitoa.

5. 17-vuotiaat

Ensimmäinen käynti varataan hammaslääkärille (30 minuutin aika).

Asetuksen mukaan opiskelijoille on vähintään kerran opiskeluaikana järjestettävä suun terveystarkastus, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve. Opiskelijat varaavat aikansa itse.

Esikouluryhmille ja vuosiluokille 2, 4 ja 6 tarjotaan mahdollisuutta ottaa vastaan suuhygienisti pitämään oppitunti suun terveyskasvatuksesta.

Edellä mainittujen käyntien lisäksi lapset ja nuoret käyvät suuhygienistin tai hammashoitajan vastaanotolla yksilöllisen tarpeen mukaan saamassa ehkäisevää suun terveydenhuoltoa, käynnit kestävät 45–60 minuuttia.

Lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto järjestetään moniammatillisena tiimityönä.

Terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen

Terveystarkastajan, kättilön, lääkärin, hammaslääkärin, suuhygienistin tai hammashoitajan on pyrittävä selvittämään määräaikaista terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve.

(Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 1.5.2011/338)

Äitiysneuvolassa ei tiedetä, ketkä tarvitsevat äitiysneuvolan palveluja, ennen kuin he itse ilmoittautuvat neuvolaan. Kun raskaana oleva nainen tulee neuvolan asiakkaaksi, hänet kirjataan "kirjoilla olijaksi" myös Pegasos-potilasohjelmaan. Sen ansiosta voidaan seurata, että kaikki käyvät säännöllisissä tarkastuksissa. Tarkastuksista poisjääville soitetaan ja varataan uusi aika. Elleivät he tule seuraavaankaan tarkastukseen, heille soitetaan uudelleen ja kysytään poisjäännin syytä. Jos he ilmoittavat, etteivät aio tulla tarkastuksiin, heitä haastatellaan ja heidän tuen tarpeensa selvitetään. Heidän kanssaan sovitut asiat kirjataan Pegasos-potilasohjelman Raskauden seuranta -sivulle. Jos joku raskaana oleva nainen ei tule lainkaan neuvolaan, harkitaan tarvetta ilmoittaa synnytyssairaalaa raskaana olevasta naisesta ja siitä, ettei tämä käy neuvolan seurantakäynneillä. Huolen syntyessä noudatetaan samaa mallia kuin muiden sellaisten kanssa, joilla on lisääntynyt erityisen tuen tarve.

Lastenneuvolassa seurataan säännöllisesti perheiden käyntejä neuvolassa. Käynniltä poisjäävään tai ajan varaamatta jättävään perheeseen otetaan

yhteyttä ja perheelle tarjotaan aikaa neuvolaan. Jos perhe ilmoittaa, ettei aio tulla tarkastuksiin, heitä haastatellaan ja heidän tuen tarpeensa selvitetään. Perheen kanssa sovitut asiat kirjataan Pegasos-potilasohjelmaan. Huolen syntyessä noudatetaan samaa mallia kuin muiden sellaisten kanssa, joilla on lisääntynyt erityisen tuen tarve.

Kouluun ilmoittautumisen yhteydessä vanhemmat saavat kirjallisen tiedotteen, jossa heitä pyydetään varaamaan lapselle kevääksi aika ennen koulun aloittamista tehtävään terveystarkastuksen. Asiasta kerrotaan suullisesti myös tulevien ekaluokkalaisten vanhempainillassa. Kouluterveydenhoitaja ottaa keväällä yhteyttä niihin, jotka eivät varaa aikaa. Vuosiluokittaisten terveystarkastusten osalta vanhemmille lähetetään tieto tulevasta terveystarkastuksesta kotiin Wilman kautta. Oppilaat haetaan terveystarkastuksiin luokasta tai he tulevat vastaanotolle sovittuna aikana.

Opiskeluterveydenhuollossa kaikki saavat tiedot terveystarkastuksista 1. vuosiluokan alussa. Kutsu terveystarkastuksiin lähetetään Wilman kautta. Ammattikoulussa on käytäntönä ilmoittaa terveystarkastukseen saapumatta jättäneet opiskelijahuoltoryhmälle. Jos opiskelijahuoltoryhmä ei saa yhteyttä opiskelijaan tai opiskelija ei jatka opintojaan, opiskelijasta ilmoitetaan etsivälle nuorisotyöntekijälle Aktivaan.

Hammashoidossa ajetaan kerran viikossa potilasohjelmassa väestörekisteripäivitys. Tällä tavoin saadaan tieto paikkakunnalle syntyneistä ja muuttaneista lapsista. Hammashoidossa on kutsujärjestelmä, mikä tarkoittaa sitä, että vanhempien ei itse tarvitse varata tarkastusaikoja lapsilleen, vaan aika lähetetään automaattisesti kotiin.

Kun perhe on saanut ajan postissa, vanhempien vastuulla on joko peruuttaa tai vaihtaa aika, ellei se sovi. Ellei vanhemmista kuulu mitään, oletuksena on, että ajankohta on sopiva ja lapsen kanssa tullaan hammashoitoon.

Ensimmäisen kerran kun lapsi jättää tulematta käynnille eikä ilmoita siitä, kotiin lähetetään postitse joko uusi aika tai kirje, jossa vanhempia kehoitetaan varaamaan uusi aika. Jos vanhempia pyydetään varaamaan uusi aika itse, seurataan kuuden kuukauden ajan, että lapsi on käynyt tarkastuksessa, jotta lapsi ei putoa pois kutsujärjestelmästä.

Toisen kerran kun lapsi jättää tulematta hänelle varatulle käynnille eikä ilmoita siitä, vanhemmille soitetaan ja uusi aika varataan puhelimitse. Ellei vanhempiin saada yhteyttä puhelimitse, he saavat kotiin kirjeen, jossa heitä jälleen kehoitetaan varaamaan uusi aika lapselle. Nyt seurataan kuukauden ajan, että uusi aika on varattu. Ellei ole, vanhempiin yritetään jälleen saada yhteyttä puhelimitse. Ellei vanhempia useista yrityksistä huolimatta onnistuta saamaan kiinni, tehdään lastensuojeluilmoitus.

Jos vanhempiin saadaan yhteys, heidän kanssaan selvitetään, miksi ilmoittamatta jätettyjä poisjäänteitä on tullut useita, ja puhelun aikana vanhemmille ilmoitetaan, että hammashoidolla on velvollisuus tehdä

tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. Laadimme yhdessä suunnitelman siitä, miten lapsen tarkastukset jatkossa järjestetään niin, ettei ilmoittamatta jätettyjä poisjääntejä tule.

Arviointi ja seuranta

Kaupunki on hyvinvointikertomuksessaan asettanut seuraavia tavoitteita:

- Viestintä. Mitataan, kuinka hyvin kuntalaiset tavoitetaan tiedottamalla median ja sosiaalisen median kautta. Arviointi tapahtuu lukijamääriä / sosiaalisen median seuraajamääriä mittaamalla.
- Varhainen puuttuminen ja varhainen tuki tukea tarvitseville perheille: asioiden ottaminen puheeksi ajoissa, moniammatillinen työ, Perhetalo Ankkurin toiminnan kehittäminen, ehkäisevä perhetyö ja neuvolan laajat terveystarkastukset. Arviointi tapahtuu mittaamalla, kuinka suuri osa 0–17-vuotiaista on lastensuojelun avohuollon palvelujen tarpeessa ja kuinka suuri osa 0–17-vuotiaista on otettu huostaan.
- Vahva ja toimiva vanhemmuus. Vanhemmille annetaan perhevalmennuksen kautta mahdollisuus vertaistukeen ja mahdollistetaan vanhempien verkostoituminen. Tarjotaan matalan kynnyksen toimintaa, muun muassa perhekahvila ja puistotoiminta. Järjestetään vanhemmuutta erilaisissa tilanteissa tukevia ryhmiä, esimerkiksi adoptiovanhempien ryhmä, äiti-vauvaryhmiä. Voimavarakeskeistä vuorovaikutusohjelmaa ICDP:tä käytetään vanhemmuuden tukemiseen sekä asiakaskontakteissa että ryhmissä. Lisäksi henkilöstö tuntee tarjolla olevat vanhemmuutta tukevat digitaaliset palvelut ja osaa ohjata vanhempia näiden palvelujen käyttöön. Arviointi tapahtuu asiakaskyselyillä ja tapaamisten ja kurssien yhteydessä saatavan palautteen kautta.
- Aktiivinen vapaa-aika. Perheitä kannustetaan liikkumaan. Neuvolassa ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä systemaattinen toimintatapa, jonka avulla löydetään ylipaino-ongelmista kärsivät lapset ja nuoret ja voidaan ohjata ja motivoida heitä kohti aktiivisempia ja terveellisempiä elämäntapoja.
- Lasten ja nuorten psyykinen hyvinvointi. Panostetaan psyykkisesti oireilevien lasten ja nuorten varhaiseen tukemiseen. Tätä seurataan lääkoululaisten ja opiskelijoiden terveystarkastuksilla.

Toimintaa ohjaavat lait, asetukset ja ohjeet

Terveystieteiden laaki ([2010/1326](#))

Klemetti Reija & Hakulinen-Viitanen Tuovi (toim.) (2013) [Äitiysneuvolaopas. Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan](#). Opas 29/2013. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

Laaja hyvinvointikertomus 2017–2020, Parainen

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta ([338/2011](#))

THL:llä, www.thl.fi, on laajasti suosituksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille.